

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din, za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din; za inozemstvo: 210 din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in tiskarstvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošti hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, ponedeljek 18. oktobra 1937

Cena posameznik št. 150

Pred veliko odločitvijo

V nekaj dneh se mora odločiti veliko vprašanje: ali bodo veleblagovnice prepovedane še nadalje ali pa bodo zopet dovoljene. Ob enem s tem vprašanjem pa se mora odločiti še drugo in mnogo bolj važno vprašanje: ali ima večje breme v Jugoslaviji domači gospodarski človek ali tuji kapital? Z vsem poudarkom moramo znova naglasiti, da sta prvo in drugo vprašanje neločljivo zvezani.

Po vesteh, ki smo jih prejeli zadnje dni iz Beograda, nikakor še ni gotovo, da bo vprašanje veleblagovnic rešeno na način, kakor to zahteva vse jugoslovansko trgovstvo. Če bi se to v resnici zgodilo, potem bi to bilo dokaz, da smatrajo odgovorni činitelji jugoslovansko trgovstvo kot tako malo-pomemben faktor, na katerega se sploh ni treba ozirati. Ali pa so na dela daleže šle, ki razpolagajo z nekimi posebnimi sredstvi.

V enem ko drugem primeru nastaja za vse trgovstvo, a tudi za vse domače gospodarske ljudi nujna dolžnost, da z največjo odločnostjo dokažejo, da se matijo vsi oni, ki mislijo, da trgovstvo ni kot celota nič ne pomeni in da se smejo prezirati tudi njegove najbolj upravičene zahteve. Proti temu preziranju trgovskega stanja in njegovih zahtev mora trgovstvo zabeti odločen in sistematičen boj. Ni druge rešitve.

Predvsem pa zahteva ta boj, da trgovstvo in sploh gospodarski ljudje ne gledajo več pasivno, kako se razvija naše javno življenje, temveč da se v njem uveljavijo in pripomorejo, da se že enkrat prične razvijati naše življenje po načelih, kakršna vladajo v drugih kulturnih državah. Nehati se mora že to, da velja v našem javnem življenju vsaka politična fraza več ko interes podjetja, ki daje na stopnice ljudem zaslužka. Nehati se mora to, da se meri veljava ljudi le po tem, kako znajo kričati in obljubljati zvezde z neba, da pa se nič ne gleda, če so ti ljudje tudi že kdaj dokazali, da znajo delati. Tudi pri nas mora že priti do časti pravice, da velja tudi za javne delavce zakon izbire med najspobnejšimi.

Gospodarski ljudje pa se morajo uveljaviti v našem javnem življenju tudi zato, ker morejo samo oni izvesti končno reformo naše javne uprave. Vsem drugim je, kadar pridejo do politične moči, upravni aparat samo sredstvo za utrjevanje njih domačih strankarske moči. Zato sploh nimajo interesa upravni aparat zboljšati, če ta voljno služi njihovim strankarskim interesom. Če od nedostatkov naše uprave trpi gospodarsko življenje v še takšni meri, se jih to ne tiče, ker na misliji jim je vedno le njih strankarski interes.

Gospodarski ljudje pa morajo poseči v javno življenje tudi zato, ker imajo sredstva in sposobnosti, da se uveljavijo v javnem življenju. Podjetnik, ki vodi veliko podjetje s tisoč in več delavci, ki se boji z uspehom tudi proti tujim konkurenčnim, ki se znajde v labirintu vseh mogočih in nemogočih predpisov, takšen podjetnik bo znal tudi voditi občino in tudi ministrstvo tako, da bo vsa javnost takoj opazila napredek. Takšen podjetnik pa bo tudi znal obvarovati prebivalstvo pred novimi davčnimi, ker on ve, kako težko

se zasluži denar za nove davke. Poleg tega pa bo tak podjetnik delal tudi najceneje, ker njemu ni treba živeti od plače, ker ima svojo trdno existenco v svojem podjetju. Je sicer res, da se večina podjetnikov težko odtrga od svojega podjetja in se posveti javnemu življenju, ker podjetje od tega trpi. Toda včasih so žrtve neizogibne in danes smo v takšnem

času, da se treba žrtvovati, da ne bo kacs v našem javnem življenju ubil vsega našega gospodarskega življenja.

Gospodarski ljudje ne morejo in ne smejo več prenašati, da se njihovi interesi še naprej tako prezirajo ko dostek. Morajo zato poseči v javno življenje in aktivno sodelovati z drugimi, da se naše razmere uredijo, da se vnese v naše

javno življenje neka skrbnost, ki bo omogočala gospodarskim ljudem dobro kalkulacijo. Ljudem vzbudila voljo do novih investicij, vsenu prebivalstvu pa dala nove zasluge.

Gospodarski ljudje so od etle razmer postavljeni pred veliko odločitev in treba je, da velika naloga najde med njimi tudi velike ljudi.

re zahtevati dejstva, da njene podružnice samostojno vlagajo tožbe proti zasebnim strankam. Ker pa podružnice lahko tožijo, je jasno, da se lahko tudi same tožene.

Vsekakor pa bo odločba apelacijskega sodišča v Ljubljani pricipialne važnosti za vse naše gospodarstvo. Naši izvozniki, naši trgovski krogi sploh, ki so začeli postajati v poslovanju z Narodno banko skrajno previdni ter nezaupljivi, bodo dobili pravno osnovo, na katero bodo lahko v primeru spora mirno računali. In tudi Narodna banka bi potem v bodoče bolj pazila, kako bo izplačevala izvoznikom njih denar. Saj je Narodna banka v klirinških zadevah samo koncesionirni posredovalec med plačili uvoznikov in izvoznikov ter nikakor nima pravice, pridrževati si posamezna plačila, delati z njimi dobčke, jih uporabljati v lastne bančne posle ter potem v svojih odgovorih, ki jih pošilja lastnikom klirinških terjatev, zatrjevati, da dela to v obliki interesov našega gospodarstva. To je že več kot trenja. Ti dobči interesi obstajajo pač v tem, da je Narodna banka, ki je zasebna delniška družba, v kratkih letih skoraj uničila slovensko izvozno trgovino, da je zamogla v letih najhujše krize od svojega delniškega kapitala, ki znaša 180 milijonov din, odplačati 196 milijonov din.

Naša sodišča in Narodna banka

Ali so za klirinške terjatve pristojna domača sodišča ali samo sodišče v Beogradu? — Zanimiva in važna odločitev pred apelacijo v Ljubljani

Okrožno kot trgovinsko sodišče v Mariboru, se je te dni bavilo z zanimivo tožbo, ki jo je pa odstopilo apelacijskemu sodišču v Ljubljani za presojo področnosti.

Dejanski stan je naslednji: Trgovci, ki imajo pri Narodni banki večje terjatve na račun nemškega kliranga, toži mariborsko podružnico Narodne banke radi izplačila svoje terjatve. Naravno, da bo ta tožba povzročila izredno zanimanje med našimi izvozniki, ki imajo z Narodno banko zaradi klirinških terjatev opravka, saj so imeli sami na lastni denarnici dosedaj priliko spoznavati njeno konciliantno poslovanje. Sicer je bilo vložnih že dokaj tožb proti Narodni banki, toda vse v Beogradu in beograjsko trgovinsko sodišče jih je vse zapovrstjo odklanjalo. Razlogi teh odklonitev so bili sicer vedno na precej slabih juridičnih nogah. Beograjsko sodišče se je namreč postavilo enostavno na naslednje stališče: Narodna banka lahko izplačuje klirinška nakazila po svojih mili volji in ni vezana na časovni vrstni red, katerega pa je mimogrede povedano poprej sama ustanovila ter tudi obljubila, da bo po njem izplačevala. Za beograjsko sodišče je bila s tem zadeva končana in tožnik je nosil visoke stroške, ker ni bilo upanja, da bi pri nadrejeni instanci s pritožbo uspel. Beograd je pač tudi v tem pogledu ostal Beograd. V predmetni tožbi pa se je postavil tožitelj na drugo stališče. Če imajo podružnice Narodne banke pooblastilo, da opravljajo na svojem področju vse bančne in klirinške posle in če lahko same vlagajo proti strankam tožbe, so tedaj samostojne pravne osebe, potem tudi odgovarjajo v sporih, ki jih ima stranka v zadevi klirinških terjatev z Narodno banko, oziroma z njeno prizadeto podružnico.

Omenjeni trgovec je izvažal leta 1935. jabolka v Nemčijo. Nemški ojemalci so mu plačali ta jabolka potem kliranga ter je naša Narodna banka prejela že oktobra 1935. za njegov račun iz Nemčije mark 39.011,84. Po takrat veljavnem kurzu 100 mark = 1760,40 din predstavlja to znesek 68.627,70 din, kar je za srednjega trgovca že prav lep znesek. Kakor vsi drugi naši izvozniki, se je tudi ta trgovec takrat nadejal, da bo svoj denar v redni vrsti, ko bo prišla najh vrsta za izplačilo. Prejel bo za marke polno vrednost v našem denarju, lahko bo povrnil obratni kapital, ki si ga je naračal najeti za svojo kupčijo z jabolki, ostal pa mu bo skromen dobiček, kot na-

grada za njegovo veliko in težko delo in za velik riziko, ki ga je imel s sadno kupčijo. Delal pa je s svojimi tovariši vred račun brez Narodne banke. Ta je že pri uvedbi kliranga z Nemčijo najbrže računala s tem, da se bo dalo na ta način lepo zaslužiti. Nemoj so vplačevali v kliring marke. Narodna banka pa je izplačila našim izvoznikom zavlačevala. Ob enem se je začelo torpediranje nemške marke, njen kurz se je pritiskal vedno bolj navzdol. Ko je bil že dovolj nizko ter je značala razlika med oficijelnim in faktičnim kurzom kaže 3 dinarje, pa je prišla Narodna banka k izvoznikarjem z zapeljivo ponudbo: Ne moremo vam izplačati klirinških nakazil, ker še niste prišli na vrstni red, ker pa vemo, da ste v sliškah za denar, vam gremo velikodušno naroko ter vam vaše nakaznice odkupimo. Seveda ne po kurzu, po katerem so vam bile vplačane od Nemcev, temveč po sedanjem kurzu, ki je znašal nekaj časa 15, potem 14,50, nato še 14, in danes samo še 13,80 din za marko. Na ta način je Narodna banka večino naših izvoznikov prisilila, da so ji predali nakaznice, kurzo razliko, ki je sama pri 100 markah že znašala 300 din, pa je sama spravila v žep. Izvozniki po veliki volji niso mogli dolgo čakati na svoj denar. Ko jim je Narodna banka pritisnila nož na vrat, so nakaznice predali, če tudi so imeli potem z vse kupčijo velike izgube. Dobili so vsaj nekaj nazaj, da so lahko vrnili dolgeve ali pa imeli zopet obratni kapital.

Nekateri, med njimi tudi trgovci, o katerem je tu govora, pa so zahtevali plačilo svoje terjatve v polni kurzni vrednosti. Na svoja pisma so včasih dobivali od Narodne banke odgovor, da še niso prišli na vrstni red, da pa je banka pripravljena odkupiti njihove terjatve po dnevnem kurzu, drugič pa sploh niso dobili odgovora, kar se za tak reprezentativni denarni zavod vsekakor ne spodobi. Čakajo sedaj dve leti, da spridejo na vrstog, denar jim leži brezplodno in brezobrestno v banki, dasi morda sami plačujejo visoke obresti za izposojeni obratni kapital, vendar pa vtrajajo, ker se ločeje odreči svojih pravic. Ki jim po vseh zakonih naše države tudi gre.

Poskusili so s tožbami v Beogradu, toda, kakor smo že poprej omenili, brez uspeha. Sedaj je eden od njih poskusil s tožbo v Mariboru proti tujakšnji podružnici Narodne banke. Okrožno kot trgovinsko sodišče je prepustilo na-

čelno odločitev ljubljanski apelaciji, ki naj razsodi, ali je mariborsko sodišče za razpravo tega primera pristojno, ali pa so pristojna samo sodišča v Beogradu, na sedežu Narodne banke.

V svojem odgovoru na omenjeno tožbo se sliši Narodna banka izviti iz neprijetnega položaja s tem, da vztraja na svojem stališču, da odgovarja za vse samo centrala in da se tudi toži lahko samo centrala v Beogradu po beograjskem sodišču. Na drugi strani pa ne mo-

Velik uspeh trgovskih potnikov

Člani Društva trgovskih potnikov in zastopnikov so dobili pravico do polovične vožnje

Leta in leta so se že borili naši trgovski potniki in zastopniki za svojo pravico, da dobe tudi v Jugoslaviji pravico do polovične vožnje na železnicah. Na vsakem občnem zboru Društva trg. potnikov in zastopnikov se je poročalo predvsem o tej zahtevi, toda vedno je moral odbor društva konstatirati, da je bil njegov trud zaman in da polovična vožnja zopet ni bila dovoljena. Ni niso pomagali vsi argumenti, nič pozivanja na druge države, kjer potniki imajo to pravico, v Beogradu so odklanjali in odklanjali zahtevo potnikov, pa čepav so njih zadevo podpirale birokracije in druge gospodarske organizacije.

Toda potniki niso odnehali in pošiljali so še nadalje svoje spemnice in tudi svoje deputacije v Beograd. Tako je tudi letos odšla posebna deputacija vseh treh organizacij trg. potnikov v Beograd. Deputacije so tvorili: predsednik Društva trgovskih potnikov in zastopnikov v Ljubljani Janke Krek, predsednik Udruženja trgovskih potnikov v kr. Jugoslaviji g. Milovanović in predsednik zagrebskega Udruženja trgovca-potnika za kr. Jugoslavijo dr. Hirschl.

Deputacija je obiskala višjega železniškega svetnika Cigoja Franca, ki je referent v tej zadevi.

Deputacija je podrobno razložila svojo zahtevo in g. Cigoj je imel za te razloge polno razumevanje. Efekt intervencije deputacije je bil, da bo izšla te dni naredba, s katero se izpolnjuje potnikom polovična vožnja.

Polovična vožnja pa velja le za potnike, ki so člani Društva trgovskih potnikov in zastopnikov v Ljubljani oz. obch Udruženj potnikov v Zagrebu in Beogradu. Kdon

ni član enega teh društev, ki tudi ne dobi pravice do polovične vožnje. To je le prav in pravilno, kajti tisti, ki nima smisla niti za lastno stanovsko organizacijo, res ne zasluži, da bi bil nagrajen s polovično vožnjo.

Vsak potnik, ki hoče dobiti pravico na polovično vožnjo, ki velja za osebe in brze vlake, za II. in III. razred, mora četrtletno plačati 260 din.

Kontrolo oseb, ki so upravičene do te ugodnosti, bo vodilo Društvo trg. potnikov in zastopnikov v Ljubljani oz. obe združenji v Zagrebu in Beogradu.

Lastniki agentarskih obratov, ki imajo več ko dva trgovska potnika, nimajo pravice do polovične vožnje.

Trgovskim potnikom, zlasti pa predsedniku društva g. Kreku, h doseženemu uspehu iskreno čestitamo, saj so ga več ko zaslužili s svojim delom za našo gospodarsko osamosvojitve in tudi s svojim nacionalnim delom.

Zboljšanje gospodarskega stanja Bolgarske

Zboljšanje gospodarskega stanja, ki se je začelo v l. 1936., se je nadaljevalo tudi v prvi polovici 1937. Uvoz je v primeri z lani poskočil v prvih šestih mesecih od 1.561 na 2.225 milijonov levov, izvoz pa od 1.479 na 2.388 milijonov levov. Hranilne vloge so narasle od 11.167 na 12.316 milijonov levov. Število brezposelnih je padlo od 30.000 na 19.600. Istočasno so se tudi povečali državni dohodki ter so znašali v prvih 7 mesecih 3.791 proti 3.253 milijonom levov v l. 1936. To pomeni, da so se državni dohodki povečali za 538 mili-

Mass Solidity in Harbors

All so-called "left" elements in the city are being driven out of the harbor

By the Associated Press
BOSTON, June 1 (AP)—A mass demonstration of solidarity in the harbor today resulted in the driving out of the city of all so-called "left" elements, according to a report from a reliable source.

The demonstration, which was held in the harbor, was a result of the solidarity of the harbor workers and the city's residents. The demonstration was a result of the solidarity of the harbor workers and the city's residents.

Protest against the city's policy

The protest was held in the harbor today. It was a result of the solidarity of the harbor workers and the city's residents. The demonstration was a result of the solidarity of the harbor workers and the city's residents.

...the city's...
...the harbor...
...the workers...
...the residents...
...the demonstration...
...the solidarity...
...the harbor...
...the workers...
...the residents...
...the demonstration...
...the solidarity...

...the city's...
...the harbor...
...the workers...
...the residents...
...the demonstration...
...the solidarity...
...the harbor...
...the workers...
...the residents...
...the demonstration...
...the solidarity...

...the city's...
...the harbor...
...the workers...
...the residents...
...the demonstration...
...the solidarity...
...the harbor...
...the workers...
...the residents...
...the demonstration...
...the solidarity...

...the city's...
...the harbor...
...the workers...
...the residents...
...the demonstration...
...the solidarity...
...the harbor...
...the workers...
...the residents...
...the demonstration...
...the solidarity...

...the city's...
...the harbor...
...the workers...
...the residents...
...the demonstration...
...the solidarity...
...the harbor...
...the workers...
...the residents...
...the demonstration...
...the solidarity...